

VANTAAN MUSIIKKIOPISTO

OPETUSSUUNNITELMA

Taiteen perusopetus on merkittävä osa vantaalaista, laadukasta lasten ja nuorten kulttuuria. Tavoitteellisella, tasolta toiselle etenevällä taiteen harrastamisella on suuri merkitys lasten ja nuorten henkistä hyvinvointia rakentavana ja lisäävänä tekijänä. Vantaan kaupunki luo edellytyksiä lasten ja nuorten harrastustoiminnalle tavoitteenaan, että jokaisella lapsella on vähintään yksi mielekäs harrastus.

Vantaalaiset taiteen perusopetusoppilaitokset tarjoavat opetusta yhteisenä ajatuksenaan kattavan ja tasokkaan taidepedagogiikan luominen kuntaan ja kuntalaisille. Yhteisenä tahtotilana on tukea lasta ja perheitä näkemään taideharrastuksen tuomat voimavarat ja osaaminen, joilla on merkitystä yksilön kasvun ja laajemmin taidetta harrastavan lapsen tulevaisuuden kannalta. Lasten ja nuorten taiteellisen toimijuuden tukeminen vahvistaa lasten osallisuutta ja yhteisöllisyyden kokemusta, ehkäisee syrjäytymistä ja lisää tasa-arvoa. Oppilaitokset toimivat keskenään vahvassa yhteistyössä – sekä hankkeissa että yhteisissä tapahtumissa. Yhteistyömuodot luovat taidealojen välistä ja kaikille yhteistä taidepedagogiikkaa.

Vantaalla 17.5.2018

Vantaalaiset taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset

VANTAAN MUSIIKKIOPISTO – TAITEEN PERUSOPETUKSEN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN OPETUSSUUNNITELMA

SISÄLLYSLUETTELO

Sisällysluettelo	3
Vantaan musiikkiopiston toiminta-ajatus	5
Vantaan musiikkiopiston tavoitteet.....	6
Vantaan musiikkiopiston arvot	6
Oppimiskäsitys Vantaan musiikkiopistossa.....	7
Vantaan musiikkiopiston työtavat	8
Oppimisympäristö Vantaan musiikkiopistossa.....	8
Vantaan musiikkiopiston toimintakulttuuri	9
Opetuksen tavoitteet, rakenne ja laajuus.....	9
Varhaisiän musiikkikasvatus.....	10
Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteet	10
Varhaisiän musiikkikasvatuksen rakenne.....	11
Perusopinnot	13
Perusopintojen yleiset tavoitteet ja sisällöt	13
Perusopintojen rakenne ja opintokokonaisuudet	14
Perusopintojen opintopolut ja laskennalliset laajuudet	15
Työtavat ja tasolta toiselle eteneminen perusopinnoissa	17
Syventävät opinnot	18
Syventävien opintojen tavoitteet.....	18
Syventävien opintojen opintokokonaisuudet, niiden sisällöt, rakenne ja laajuus	20
Syventävien opintojen lopputyö	22
Arviointi Vantaan musiikkiopistossa.....	23
Arvioinnin tehtävä.....	23
Arviointi opintojen aikana	23
Oppimäärän kokonaisarviointi.....	24
Arviointi perusopintojen päättyessä	24
Arviointi syventävien opintojen päättyessä	24
Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen	25
Todistukset ja niihin merkittävät tiedot.....	25
Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus.....	25
Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus	26
Osallistumistodistus oppilaan suorittamista opinnoista.....	27
Opintojen yksilöllistäminen	27
Oppilaaksi ottamisen periaatteet	27
Varhaisiän musiikkikasvatus.....	27
Taiteen perusopetus (perus- ja syventävät opinnot).....	27
Avoin osasto.....	28

Yhteistyö huoltajien kanssa	28
Yhteistyö muiden tahojen kanssa	28
Toiminnan jatkuva kehittäminen.....	29

VANTAAN MUSIIKKIOPISTO – TAITEEN PERUSOPETUKSEN LAAJAN OPPIMÄÄRÄN OPETUSSUUNNITELMA

Vantaan musiikkiopisto on musiikillisen tekemisen ja kokemisen mahdollistaja yli 2000 lapselle ja nuorelle. VMO:laisuus on musiikillisen kasvun tukemista rohkeasti ja rennosti, ennakkoluulottomasti ja laadulla, tyylikkäästi ja tosissaan. VMO:ssa annetaan musiikin taiteen perusopetusta sekä suomen- että ruotsinkielellä koko Vantaan alueella. VMO on Vantaan kaupungin ylläpitämä, yksi Suomen suurimmista musiikkioppilaitoksista.

VANTAAN MUSIIKKIOPISTON TOIMINTA-AJATUS

“Musiikki antaa siivet ja kantaa läpi elämän”

Vantaan musiikkiopisto (VMO) järjestää laajan oppimäärän mukaista musiikin taiteen perusopetusta ja varhaisiän musiikkikasvatusta vantaalaisille lapsille, nuorille ja aikuisille. Musiikin taiteen perusopetus on tavoitteellista ja tasolta toiselle etenevää musiikin opetusta. Laaja oppimäärä mahdollistaa oppilaille erilaisia oppimispolkuja, jotka antavat valmiuksia ammattiopintoihin ja hyvän pohjan elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

VMO:n perustehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella musiikkia pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Opetusta järjestetään kaikissa soittimissa ja laulussa. Yhteissoitto, musiikin perusteiden opinnot sekä valinnaiset opinnot kuuluvat myös jokaisen opintopolkuun.

VMO luo osaltaan edellytyksiä musiikin ja laajemmin taidekasvatuksen kehittämiseksi Suomessa. Musiikin taiteen perusopetuksen tehtävää toteutetaan yhteistyössä muiden taidekasvatusta antavien oppilaitosten ja tahojen kanssa paikallisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

VMO:n opetuskielet ovat suomi ja ruotsi. Vantaan musiikkiopiston ruotsinkielisen opetuksen (VMI) opetussuunnitelma on laadittu rinnan suomenkielisen opetussuunnitelman kanssa, ja se noudattaa tätä opetussuunnitelmaa.

Vantaan musiikkiopiston musiikin taiteen perusopetusta ohjaa tämä vapaa-ajan lautakunnan vahvistama opetussuunnitelma¹ sekä Vantaan kaupungin strategia. Opetussuunnitelma on laadittu

---

¹ Taiteen perusopetuksen opintonsa 31.7.2018 jälkeen aloittavat oppilaat opiskelevat tämän opetussuunnitelman mukaisesti alusta lähtien. Ennen 1.8.2018 opintonsa aloittaneet oppilaat voivat suorittaa opintojaan aiempaa opetussuunnitelmaa noudattaen enintään 31.7.2021 saakka.

opetushallituksen antaman taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti (määräys OPH-2068-2017).

VANTAAN MUSIIKKIOPISTON TAVOITTEET

”Kasvua musiikissa, kasvua musiikkiin”

Vantaan musiikkiopistossa tavoitteenamme on tukea oppilaan musiikkisuhteen kehittymistä ja musiikillista osaamista, hänen kehitystään ihmisenä ja yhteisön jäsenenä. Tavoitteenamme on tukea oppilasta löytämään omien vahvuuksiensa mukainen opintopolku. Polku voi johtaa elinikäiseen musiikin harrastamiseen, aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen ja mahdollistaa myös tien musiikin ammattiopintoihin.

Opetuksen lähtökohtana ovat musiikille ominaiset esittämisen ja tiedon tuottamisen tavat. Tavoitteenamme on vahvistaa oppilaan omaehtoisen ilmaisun ja tulkinnan taitoja, luovan ajattelun ja osallisuuden kehittymistä, identiteettien rakentumista ja kulttuurisen lukutaidon kehittymistä.

Oppilaita innostetaan käyttämään musiikkia myös yhteistyön, vaikuttamisen ja osallistumisen välineenä. Oppilaita kannustetaan tarkastelemaan, tulkitsemaan ja arvottamaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta musiikin keinoin. Opinnot tarjoavat oppilaalle mahdollisuuden kehittää myös taiteidenvälisiä ilmaisutapoja. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan musiikkia ja laajemmin taiteita historiallisena, yhteiskunnallisena ja ajankohtaisena ilmiönä sekä rakentamaan toiminnassaan yhteyksiä taiteiden ja tieteiden välille. Opinnoissa kehittyvä monilukutaito tukee oppilaiden kriittistä ajattelua ja oppimisen taitoja.

VANTAAN MUSIIKKIOPISTON ARVOT

”Yhteisöllisesti, luottamuksella ja luovasti”

Taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat arvoperustaan, jonka mukaan taiteen perusopetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle (ks. vuosittain päivitettävä Vantaan musiikkiopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma). Taiteen perusopetus perustuu käsitykseen jokaisen ihmisen ainutlaatuisuudesta ja arvokkuudesta yksilönä ja yhteisöjen jäsenenä. Ihminen rakentaa elämänsä toimimalla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristönsä kanssa. Opetuksessa edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja kunnioitetaan sukupuolen moninaisuutta. Musiikin taiteen perusopetus perustuu moniarvoiselle ja jatkuvasti uudistuvalla musiikki- ja kulttuuriperinnölle, ja

samalla opetuksessa luodaan pohjaa sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle. Vantaan musiikkiopistossa sitoudutaan vahvasti näihin arvoperusteisiin.

Vantaan musiikkiopistossa työskentely ja toiminta perustuvat seuraaville yhdessä valituille arvoille:

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys rakentuu yksilöiden läsnäolosta, osallisuudesta ja osallistumisesta, konkreettisista teoista ja toiminnasta. Tuemme yksilöinä yhteisön toimintaa sekä oppilaiden kasvua. Yhteisöllisyys ja yhteisön jäsenten välinen vuorovaikutus auttavat jokaista jäsentään toteuttamaan omaa yksilöllisyyttään ja yksilöiden erilaisuus tuo yhteisöön sitä energiaa, jolla yhteisöllisyyttä voidaan rakentaa.

Luottamus

Luomme turvallisen oppimis- ja työskentely-ympäristön, jossa kunnioitamme, arvostamme ja tuemme toisiamme. Luotamme toistemme työhön ja kohtelemme toisiamme ystävällisten käytöstapojen mukaisesti.

Luovuus

Luova ilmapiiri vallitsee sekä oppitunneilla että muussa toiminnassa. Löydämme luovasti uusia toiminta- ja ratkaisumalleja.

OPPIMISKÄSITYS VANTAAN MUSIIKKIOPISTOSSA

”Opi oppimaan vuorovaikutuksessa musiikkia, musiikissa ja musiikista”

Vantaan musiikkiopistossa oppilaita tuetaan oman musiikkisuhteen ja musiikinrakkauden löytämiseen.

VMO:ssa opetus perustuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppilas on aktiivinen toimija ja oppiminen on tavoitteellinen prosessi. Oppilas oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti. Hän oppii havainnoimaan omaa opiskeluaan ja oppimistaan tiedostaen niihin sisältyvät vahvuudet ja kehittämiskohteet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista sekä kannustavat pitkäjänteiseen työskentelyyn.

Oppiminen on yksilöllistä ja yhteisöllistä tietojen ja taitojen rakentamista. Tavoitteita asetetaan sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Oppiminen musiikillisessa yhteisössä vahvistaa oppilaan kulttuurista osallisuutta ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppiminen on

kokonaisvaltainen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka kehittää oppilaan tietoja ja taitoja monipuolisesti. Se on erottamaton osa ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista.

Harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen ovat merkityksellisiä taitojen kehittymisen kannalta. Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ja kannustava ohjaus ja palaute vahvistavat oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta.

VANTAAN MUSIIKKIOPISTON TYÖTAVAT

”Ei mun tai sun oppilaat, vaan meidän oppilaat”

Vantaan musiikkiopistossa on käytössä erilaisia oppimis-, työskentely- ja arviointitapoja. Keskeistä opiskeluympäristössä on vuorovaikutus opettajan ja oppilaan välillä, oppilaiden kesken ja opettajien kesken sekä opettajan ja oppilaan huoltajien välillä. Oppimistilanteet ovat ilmapiiriltään myönteisiä, avoimia ja rohkaisevia. Opetusta annetaan yksilö- ja ryhmäopetuksena, orkesteri-, kuoro- ja yhtye toiminnan muodossa sekä monimuoto-opetuksena.

Itsenäinen työskentely ja harjoittelu kotona opettajien oppitunneilla antaman ohjeistuksen mukaisesti on kaiken oppimisen perusta. Oppimista tapahtuu oppituntien ja kotiharjoittelun lisäksi muun muassa esiintymistilanteissa ja erilaisissa projekteissa.

Musiikin laajan oppimäärän opinnoissa painottuu oppilaan henkilökohtainen ohjaus. Oppilaalle tarjotaan myös mahdollisuus monimuotoiseen yhteistoiminnalliseen musiikin tekemiseen ja opiskeluun. Tavoitteisiin perustuvat ja oppilaan oppimista edistävät työtavat vahvistavat oppilaan motivaatiota ja itseohjautuvuutta. Koulutuksen järjestäjä ja opettajat huolehtivat yhdessä opiskeluympäristöjen kehittämistä siten, että monipuolinen työskentely ja työtapojen käyttö opetuksessa on mahdollista. Työtapojen monipuolisuutta edistetään muun muassa hyödyntämällä teknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Oppimaan oppimisen taidot kehittyvät, kun oppilasta ohjataan työskentelyn suunnitteluun ja arviointiin.

OPPIMISYMPÄRISTÖ VANTAAN MUSIIKKIOPISTOSSA

”Turvallisesti ja avoimesti, myönteisesti ja rohkaisevasti VMO:lla”

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan tiloja ja paikkoja sekä yhteisöjä ja käytäntöjä, joissa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Asianmukaiset tilat, työvälineet ja materiaalit sekä tieto- ja

viestintäteknologian tarkoituksenmukainen käyttö antavat mahdollisuuden opiskeluun opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti.

Lähtökohtana VMO:ssa on, että oppimisympäristöt ovat fyysisesti, sosiaalisesti ja psyykkisesti turvallisia. Ne ovat ilmapiiriltään avoimia ja myönteisiä sekä rohkaisevat ja innostavat oppilaita kehittämään osaamistaan. Monipuolisten oppimisympäristöjen tarkoituksena on tukea oppilaiden kasvua ja innostaa heidät oppimiseen. Ne myös tarjoavat jokaiselle oppilaalle mahdollisuuden onnistumiseen ja osaamisen kokemuksiin. Tavoitteena on, että oppimisympäristöt luovat edellytykset aktiiviseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Tavoitteena on myös luoda edellytyksiä taiteiden välisen osaamisen kehittämiseen.

Oppimisympäristöjen suunnittelussa ja kehittämisessä otetaan huomioon oppilaiden tarpeet, taidot ja kiinnostuksen kohteet sekä oppilaitoksen ulkopuolella tapahtuva osaamisen karttuminen. Oppimisympäristöjen valinnassa otetaan huomioon oppilaitoksen ulkopuolisten toimijoiden tarjoamat mahdollisuudet. Erilaiset yhteistyöhankkeet muiden alojen toimijoiden ja organisaatioiden kanssa tuovat sosiaalisen ja yhteiskunnallisen näkökulman osaksi opintoja.

VANTAAN MUSIIKKIOPISTON TOIMINTAKULTTUURI

”Vuorovaikutuksessa ja osallistaen VMO-yhteisössä”

Vantaan musiikkiopiston toimintakulttuuri edistää perustehtävän, arvoperustan ja oppimiskäsityksen mukaisen opetuksen toteuttamista. Toimintakulttuuri tulee näkyväksi kaikessa toiminnassa sekä vaikuttaa oppilaan kokemukseen osallisuudesta ja opetuksen laadusta. VMO:n tavoitteena on luoda oppimista ja kestäväää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria, mikä edellyttää aitoa kohtaamista sekä välittävää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta. Lähtökohtana on yhteisön jäsenten kokemus osallisuudesta, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja kaikkien ottamisesta mukaan toimintaan. Kannustavassa toimintakulttuurissa hyväksytään myös oppiminen epäonnistumisten kautta. Arjen valinnoissa ja toiminnassa otetaan huomioon kestävä elämäntapa, kulttuurinen monimuotoisuus ja kielitietoisuus.

OPETUKSEN TAVOITTEET, RAKENNE JA LAAJUUS

Musiikin laajan oppimäärän mukaisen taiteen perusopetuksen tehtävänä on luoda edellytykset hyvän musiikkisuhteen syntymiselle. Tavoitteena on, että oppilas kehittää musiikillista osaamistaan ja iloitsee oppimisestaan. Opetus antaa valmiuksia musiikin itsenäiseen harrastamiseen ja oppilaan tavoitteiden mukaiseen musiikkiopintojen jatkamiseen muilla koulutusasteilla. Opintojen edetessä oppilas oppii tunnistamaan musiikilliset vahvuutensa ja löytää

omat tapansa ilmaista itseään musisoiden. Musiikillisten taitojen kartuttamisen lisäksi oppilasta rohkaistaan opintojensa joka vaiheessa luovaan ajatteluun ja toimintaan, esteettiseen kokemiseen sekä uusien ratkaisujen etsimiseen. Opetus tukee oppilaan myönteisen minäkuvan, terveen itsetunnon ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä. Oppilasta ohjataan tekemisen ja osallisuuden kautta ymmärtämään musiikin merkityksiä kulttuurin kokonaisuuteen kuuluvina ilmiöinä. Näin oma musiikkiharrastus voi asettua osaksi elävää ja toimivaa musiikkikulttuuria sekä koko taiteiden kenttää.

Taiteen perusopetuksen laaja oppimäärä muodostuu musiikin perusopinnoista ja syventävistä opinnoista sekä niitä edeltävästä varhaisiän musiikkikasvatuksesta. Laajan oppimäärän laskennallinen laajuus on 1300 tuntia, josta perusopintojen laskennallinen laajuus on 800 tuntia ja syventävien opintojen 500 tuntia. Laskennallisen laajuuden tunti on 45 minuuttia.

Taiteen perusopetus Vantaan musiikkiopistossa mahdollistaa opetussuunnitelmassa määriteltujen taiteenalan oppimäärän tavoitteiden ja sisältöjen saavuttamisen. Sekä perusopintoihin että syventäviin opintoihin sisältyy keskenään vaihtoehtoisia opintopolkuja ja opintokokonaisuuksia. Opetuksen järjestämisessä pyritään joustavuuteen niin, että oppilaan ikä, aiemmin hankitut taidot ja tiedot sekä käytettävät opetusmenetelmät otetaan huomioon.

Musiikkiopistossa annetaan opetusta laajan oppimäärän mukaisesti myös aikuisille, joilla on aiempia musiikkiopintoja.

Avoin osasto tarjoaa opetusta kaikenikäisille omakustannushintaan ilman kuntarajoja.

VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUS

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tavoitteet

Varhaisiän musiikkikasvatuksen tärkeimpänä tavoitteena on avata lapselle ovi musiikin maailmaan. Lapsi saa musiikillisia elämyksiä, valmiuksia ja taitoja, jotka muodostavat pohjan hyvälle musiikkisuhteelle ja myöhemmälle musiikkiharrastukselle. Elämysten avulla, leikin keinoin harjaannutetaan lapsen musiikillista muistia ja musiikin kuunteluvalmiuksia sekä tuetaan hänen kognitiivista, emotionaalista, motorista ja sosiaalista kehitystään. Varhaisiän musiikkikasvatus edistää lapsen tasapainoista kokonaispersoonallisuutta ja vahvistaa hänen luovuuttaan.

Varhaisiän musiikkikasvatuksessa lapsi kehittyy kuuntelemaan ja kokemaan musiikkia sekä ilmaisemaan itseään musiikin keinoin monipuolisesti. Musisointi kehittää lapsen laulutaitoa, rytmi- ja säveltajua sekä musiikin kuuntelukykyä. Tunnilla opitaan dynamiikan, sointiväriin, rytmin, melodian, harmonian ja muodon alkeita. Näitä opitaan esimerkiksi erilaisten musiikillisten käsiteparien avulla (kuten hidas-nopea ja voimakas-hiljainen).

Varhaisiän musiikkikasvatuksen muita tavoitteita ja tehtäviä:

- Esiintyminen kuuluu luontaisesti jo pienestä pitäen oppituntien kulkuun. Lasten kanssa harjoitellaan esiintymistaitoa pienten yhteis- ja soolotehtävien avulla kannustavassa ilmapiirissä tunneilla, konserteissa ja muissa tapahtumissa.
- Opetuksessa otetaan ensiaskelia taiteidenvälisyyteen: opetusta integroidaan muun muassa kirjallisuuteen, kuvataiteisiin, draamaan, teatteriin ja tanssiin.
- Improvisaatioharjoitukset ovat osana opetusta.
- Säveltämistä harjoitellaan tekemällä omaa musiikkia mm. satuihin, runoihin, liikuntaan ja tanssiin.
- Suomalainen kansanperinne on vahvasti läsnä kaikessa opetuksessa. Perehdymme perinteeseemme ja viemme sitä eteenpäin loruillen, laulaen, leikkien, tanssien ja soittaen.
- Kansainvälisyys ja kulttuurit ovat osana opetusta. Tutustumme lapsia muihin kulttuureihin käyttämällä samoja työtapoja kuin edellä.

Varhaisiän musiikkikasvatuksen rakenne

Varhaisiän musiikkikasvatusta annetaan 0–10-vuotiaille lapsille, jotka jaetaan ryhmiin ikätasoin. Varhaisiän musiikkikasvatusta jakautuu rakenteellisesti kolmeen osaan, jotka ovat musiikkileikkikoulu, soitinvalmennus ja musiikkitalonvalmennus. Ryhmät etenevät tasolta toiselle, ja ryhmissä syvennetään aiemmin opittuja taitoja, tietoja ja valmiuksia.

Musiikin varhaiskasvatusta toteutetaan yhteistyössä päiväkotien, alakoulujen, muiden taideoppilaitosten, seniorien palvelukeskusten sekä muiden vantaalaisten toimijoiden kanssa. Lisäksi Vantaan musiikkiopisto järjestää soitinvalmennukseen rinnastettavaa Tempo-opetusta yksittäisillä, erikseen sovitulla vantaalaisilla kouluilla.

Musiikkileikkikouluryhmissä on 6–10 lasta. Erityislapset ovat integroituna ryhmiin.

- Perheryhmät on suunnattu 0–2-vuotiaille lapsille vanhempien kanssa. Perheryhmissä jokainen lapsi on tunnilla oman aikuisen kanssa.
- Musiikkileikkiryhmät on suunnattu 3–6-vuotiaille lapsille. Lapset jaetaan ryhmiin iän perusteella. Ryhmissä syvennetään aiemmin opittuja taitoja ja valmiuksia.
- Musiikkileikkikoulun soitinryhmät on suunnattu 5–8-vuotiaille lapsille. Musiikkileikkikoulun soitinryhmissä soittimia ovat muun muassa 5-kielinen kantele ja nokkahuilu. Ryhmissä syvennetään aiemmin opittuja taitoja ja valmiuksia.

Soitinvalmennus-ryhmissä on 2–4 lasta (pariopetus tai pienryhmäopetus). Ryhmissä syvennetään aiemmin opittuja taitoja, vahvistetaan valmiuksia soitto/laulutunnilla käymiseen ja keskitytään tietyn soittimen ensiaskelten ottamiseen.

- Soitinvalmennusryhmät on suunnattu 5–9-vuotiaille lapsille. Soittimina ovat kaikki Vantaan musiikkiopiston perusopetuksessa opetettavat soittimet, mutta soitinvalikoima vaihtelee vuosittain ja soitinta valittaessa otetaan huomioon lapsen iän suomat edellytykset käsitellä valittua soitinta. Oppilas käy viikoittain sekä oman ryhmän soittotunnilla että musiikkitaitovalmennusryhmässä (esim. rytmiikka-ryhmä).
- Bändisoitinkaruselli on suunnattu 7–10-vuotiaille lapsille. Bändisoitinkarusellissa lapsi saa kokemuksia siitä millaista on käydä soittotunnilla. Hän pääsee kokeilemaan myös yhtyesoittoa ja/tai musiikkitaitovalmennusta. Bändisoitinkarusellissa soittimina ovat pop&jazz -opetuksen soittimet.

Musiikkitaitovalmennus on suunnattu 6–9-vuotiaille lapsille. Ryhmissä syvennetään aiemmin opittuja taitoja, vahvistetaan valmiuksia soitto/laulutunnilla sekä musiikin perusteiden tunneilla käymiseen.

- Minit-lapsikuorossa kartutetaan lasten lauluvarastoa monipuolisella ohjelmistolla, opetellaan oikeaa äänenkäyttöä ja harjoitellaan esiintymistaitoja. Minit-kuorossa käydään läpi myös musiikin perusteiden (mupe) alkeita leikin ja musisoinnin keinoin.
- Rytmiikka kehittää lapsen rytmitajua ja kokonaisvaltaista ilmaisua. Tunneilla tutustutaan musiikin elementteihin laulaen, liikkuen ja soittaen. Harjoitukset sisältävät kehorytmejä, koordinaatioharjoituksia sekä soittamista.
- Musapajassa tutustutaan musiikin eri elementteihin laulamalla, soittamalla, liikkumalla ja kuuntelemalla. Musapajassa käydään läpi myös musiikin perusteiden (mupe) alkeita leikin ja musisoinnin keinoin. Musapaja-ryhmät on suunnattu erityisesti soitonopetuksen aloittaville 7–9-vuotiaille.
- Musiikin avaimet -ryhmässä tutustutaan musiikin perusteiden alkeisiin. Se on suunnattu 9–10-vuotiaille, jotka siirtyvät seuraavana vuonna musiikin perusteiden opetukseen.

Tempo-opetusta annetaan erikseen sovitussa vantaalaisissa peruskouluissa kyseisen koulun oppilaille. Tempo-opetuksen tavoitteena on musisoinnin ja yhteisen musiikillisen tekemisen keinoin lisätä maahanmuuttajien ja kantäväestön vuorovaikutusta maahanmuuttajatiheillä alueilla. Opetus on oppilaille maksutonta, ja oppilaat saavat musiikkiopistolta orkesterisoittimet käyttöönsä. Tempo-opetus perustuu El Sistema -musiikkikasvatusmenetelmään, jonka tavoitteena on vahvistaa monitaustaisten lasten keskinäistä kumppanuutta yhteissoiton avulla. Tempo tarjoaa kaikille lapsille mahdollisuuden harrastaa musiikkia – taustaan katsomatta, tasapuolisesti ja ilman pääsykokeita. Orkesteri Tempo on helppo tapa aloittaa musiikin harrastus myös siksi, että sen toiminta tapahtuu koulupäivän aikana tai välittömästi koulupäivän jälkeen. Orkesteri Tempo esiintyy aktiivisesti ja esiintymisiin otetaan mukaan myös uudet oppilaat varhaisesta vaiheesta lähtien.

PERUSOPINNOT

Perusopintojen yleiset tavoitteet ja sisällöt

Laajan oppimäärän perusopintojen tarkoituksena on luoda edellytykset hyvän musiikkisuhteen syntymiselle. Tavoitteena on, että oppilas kehittää musiikillista osaamistaan, iloitsee oppimisestaan, oppii musiikin taiteenalalle keskeisten taitojen tavoitteellista harjoittelua ja pitkäjänteistä kehittämistä. Opintojen lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet.

Oppilas oppii musiikin esittämiseen ja yhteismusisointiin tarvittavia soitto- ja/tai laulutaitoja sekä musiikin hahmottamistaitoja. Opinnot kehittävät oppilaan musiikillista ja luovaa ajattelua. Opetus ohjaa oppilaita keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn. Oppilas pystyy soveltamaan oppimiaan taitoja oman musiikillisen suuntautumisensa mukaisesti. Musiikin taiteen perusopetus luo edellytyksiä musiikin elinikäiselle harrastamiselle ja edistää oppilaan luovuutta ja sosiaalisia taitoja.

Musiikin perusopintojen keskeisenä sisältönä on monipuolinen perehtyminen oppilaan valitseman instrumentin tai instrumenttien perustekniikkaan, ohjelmistoon ja ilmaisumahdollisuuksiin. Opinnoissa tutustutaan monipuolisesti erilaisiin musiikin työvälineisiin ja työtapoihin ottaen huomioon oppilaan tavoitteet. Yhteismusisointitaitojen ja musiikin hahmottamistaitojen sekä historiatietoisuuden kehittäminen ovat olennainen osa opintoja. Eri sisältöalueiden integraatio opetuksessa vahvistaa musiikin kokonaisvaltaista hahmottamista. Oppilas voi omien kiinnostuksen kohteidensa mukaisesti valita perusopintojen aikana valinnaisia opintojaksoja ja osallistua projektiopetukseen.

Kaikki perusopintojen opintokokonaisuudet ja opintopolut (esitely myöhemmin opetussuunnitelmassa) sisältävät kaikki neljä perusopintojen tavoitealuetta. Yksittäinen opintojakso voi sisältää tavoitteita eri tavoitealueelta.

Perusopintojen neljä tavoitealuetta ja niiden yksilöidymät tavoitteet ovat:

1) Esittäminen ja ilmaiseminen

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta löytämään omat musiikilliset vahvuutensa ja ilmaisukeinonsa
- ohjata oppilasta elävään musiikilliseen ilmaisuun
- kannustaa oppilasta harjoittelemaan erilaisten esiintymistilanteiden hallintaa
- rohkaista oppilasta tutustumaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoihin ja taiteidenväliseen vuorovaikutukseen

2) Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta oppimaan instrumentti- ja yhteismusisointitaitoja päämääränään soittimen itsenäinen hallinta ja omaehtoinen ilmaisu
- ohjata oppilasta säännölliseen harjoitteluun ja oppimisensa arviointiin
- ohjata oppilasta musisoimaan korvakuulolta sekä lukemaan ja tulkitsemaan musiikin lajille ominaisia musiikin merkitsemistapoja
- kannustaa oppilasta soveltamaan musiikin hahmotustaitojaan musisoinnissa
- tarjota oppilaalle tilaisuuksia tutustua musiikkiteknologiaan työvälineenä
- ohjata oppilasta käyttämään ergonomisesti oikeita soittotapoja ja mielekkäitä harjoittelumenetelmiä
- ohjata oppilasta havainnoimaan ääniympäristöä ja suojelemaan kuuloaan

3) Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kuuntelemaan omaa musisointiaan ja mukauttamaan sen osaksi soivaa musiikillista kokonaisuutta
- ohjata oppilasta kehittämään musiikin luku- ja kirjoitustaitoaan
- ohjata oppilasta musiikin ominaispiirteiden tunnistamiseen ja rakenteiden hahmottamiseen
- tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi musiikin kuuntelijaksi ja kartuttamaan musiikin historian tuntemusta

4) Säveltäminen ja improvisointi

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta tuottamaan omia musiikillisia ideoita ja ratkaisuja
- kannustaa oppilasta harjoittelemaan improvisoinnin, sovittamisen ja säveltämisen perustaitoja

Perusopintojen rakenne ja opintokokonaisuudet

Perusopinnot rakentuvat kolmesta opintokokonaisuudesta, jotka ovat:

- musiikkitaito 1
- musiikkitaito 2
- musiikkitaito 3

Musiikkitaito 1 ja 2:ssa oppilaan opintojen keskiössä on jonkin soittimen tai laulun perustekniikan hallinta, ohjelmiston ja ilmaisumahdollisuuksien sisäistäminen. Molempiin opintokokonaisuuksiin

kuuluu yhteismusisointia ja musiikin perusteiden opiskelua, jotka osaltaan tukevat oppilaan soitto/laulutaidon hallintaa, syventävät ymmärrystä musiikista yhteisöllisenä harrastuksena ja historiallisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opintokokonaisuuksiin voi sisältyä oppilaan valitsemia valinnaisia opintojaksoja. Opintojaksoja voidaan järjestää viikoittaisena säännöllisenä opetuksena, projektiopetuksena tai integroituna toiseen opintojaksoon.

Musiikkitaito 3:ssa oppilaan opintojen keskiössä on jonkin soittimen tai laulun perustekniikan, ohjelmiston ja ilmaisumahdollisuuksien, musiikillisten tietojen ja taitojen syventäminen. Opintokokonaisuuteen kuuluu yhteismusisointia ja musiikin perusteiden opiskelua, jotka osaltaan tukevat oppilaan soitto/laulutaidon hallintaa, syventävät ymmärrystä musiikista yhteisöllisenä harrastuksena ja historiallisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opintokokonaisuuteen sisältyy myös oppilaan valitsemia valinnaisia opintojaksoja. Opintojaksoja voidaan järjestää viikoittaisena säännöllisenä opetuksena, projektiopetuksena tai integroituna toiseen opintojaksoon.

Pääaineen opettajaa kannustetaan käyttämään oppilaan soitto/laulutunneista kohtuullisessa määrin aikaa yhteismusisointiin, esiintymisiin, ryhmätunteihin tai muuhun vastaavaan. Samoin oppilasta kannustetaan osallistumaan projektiopetukseen ja valitsemaan opintopolulle valinnaisia aineita.

Perusopintojen opintopolut ja laskennalliset laajuudet

Perusopintojen erilaisia opintopolkuja on neljä:

- orkesterisoitinten opintopolku
- harmoniasoitinten opintopolku
- pop&jazz-soitinten opintopolku
- laulun opintopolku

Kukin perusopintojen opintopolku on laskennalliselta laajuudeltaan 800 tuntia. Opintopolut eroavat toisistaan jonkin verran sisällöllisesti ja rakenteellisesti, eri opintojaksojen laajuuksien sekä valinnaisten opintojen mahdollisuuden osalta. Valitessaan instrumenttinsa (soitin tai laulu), oppilas valitsee myös opintopolun. Esitellyt laajuudet ovat laskennallisia minimituntimääriä, joilla laajan oppimäärän perusopinnot tulevat suoritetuiksi. Laskennalliset tuntimäärät on laskettu kahdeksan vuoden opintoajan mukaan. Oppilaalla on perusopintojensa ajan mahdollisuus valita valinnaisia opintoja yli laskennallisen minimituntimäärän (800 tuntia) millä tahansa opintopolulla.

Orkesterisoitinten opintopolku	Tunnit	Opintokokonaisuus
Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot 1 (2 v)	150	Musiikkitaito 1
Mupe 1 (1 vuosi - 60min/vko)	47	
Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot 2 (3 v)	245	Musiikkitaito 2
Mupe 2 (2 vuotta - 60min/vko)	93	
Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot 3 (3 v)	195	Musiikkitaito 3
Mupe 3 (1 vuosi - 90min/vko)	70	
Valinnaiset	0	
Yhteensä	800	

Harmoniasoitinten opintopolku	Tunnit	Opintokokonaisuus
Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot 1 (2 v)	130	Musiikkitaito 1
Mupe 1 (1 vuosi - 60min/vko)	47	
Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot 2 (3 v)	195	Musiikkitaito 2
Mupe 2 (2 vuotta - 60min/vko)	93	
Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot 3 (3 v)	195	Musiikkitaito 3
Mupe 3 (1 vuosi - 90min/vko)	70	
Valinnaiset	70	
Yhteensä	800	

Pop&jazz-soitinten opintopolku	Tunnit	Opintokokonaisuus
Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot 1 (2 v)	140	Musiikkitaito 1
Mupe 1 (1 vuosi - 60min/vko)	47	
Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot 2 (3 v)	245	Musiikkitaito 2
Mupe 2 (2 vuotta - 60min/vko)	93	
Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot 3 (3 v)	195	Musiikkitaito 3
Mupe 3 (1 vuosi - 90min/vko)	70	
Valinnaiset	10	
Yhteensä	800	

Laulun opintopolku	Tunnit	Opintokokonaisuus
Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot 1 (2 v)	130	Musiikkitaito 1
Mupe 1 (1 vuosi)	47	
Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot 2 (3 v)	195	Musiikkitaito 2
Mupe 2 (2 vuotta)	93	
Instrumentti- ja yhteismusisointitaidot 3 (3 v)	195	Musiikkitaito 3
Mupe 3 (1 vuosi)	70	
Valinnaiset	70	
Yhteensä	800	

Yhteismusisointi voidaan toteuttaa integroituna solistiseen opetukseen, osallistumisena orkesteri-, kuoro- tai pienyhteytoimintaan tai projekteihin sekä ohjattuna tai ohjeistettuna pienryhmä- tai parityöskentelyinä. Orkesterisoitinten soittajat osallistuvat heti opintojen alusta alkaen musiikkiopiston orkesteritoimintaan. Orkesteripolku Vantaan musiikkiopistossa kulkee orkesterivalmennuksesta sinfoniaorkesteriin.

Työtavat ja tasolta toiselle eteneminen perusopinnoissa

Perusopinnoissa tasolta toiselle eteneminen vaatii toteutuakseen kaksi erilaista arvioitavaa kokonaisuutta: soiva osuus ja portfolio.

Soiva osuus

- Oppilas työstää yhdessä soiton/laulunopettajansa kanssa kappalekokonaisuuden, jossa tekniset ja musiikilliset ehdot täyttyvät tason mukaisesti. (VMO määrittää kollegioittain/instrumenteittain)
- Valmisteilla oleva kokonaisuus soitetaan/lauletaan toiselle opettajalle viimeistään kaksi viikkoa ennen esitystä opettajan ja oppilaan parhaaksi katsomalla tavalla. Tunti on pedagogisluonteinen arviointitilanne, jossa oppilas saa palautetta ohjelmastaan sekä vinkkejä siitä, miten ohjelmaa voisi vielä työstää.
- Ohjelma esitetään oppilaan ja opettajan valitsemassa tilaisuudessa. Tämä tilaisuus voi olla konsertti tai pienimuotoisemmalle yleisölle tai opettajalautakunnalle soitettu/laulettu musiikkihetki (tasosuorituksen kaltainen tilanne).
- Ohjelmakokonaisuus voi sisältää yhteismusisointia ja improvisointia.
- Vaihtoehtoisena suoritustapana kokonaisuuden voi esittää yksittäisinä kappaleina.
- Kokonaisuuden voi esittää videotallenteena.
- Kokonaisuus voi sisältää taiteiden välistä vuorovaikutusta.
- Lisäksi instrumenttitalito 3:n soivan osuuden jälkeen oppilas käy lisäksi palautekeskustelun yhdessä oman opettajan, prosessia seuranneen opettajan sekä yhden muun opettajan kanssa. Arviointikeskustelusta laaditaan kirjallinen palaute ja se sisältää oppilaan itsearviointia.

Portfolio

- Portfolio on sähköiseen oppilashallintojärjestelmään koostettava ja koostuva matkakertomus oppilaan opinnoista VMO:ssa.
- Portfolioon kerätään ohjelmistoa, esiintymiset, erilaisia tehtäviä, ideapankki, oppimispäiväkirja, harjoittelupäiväkirja, arviointia ynnä muuta sellaista.
- Kirjausta voidaan suorittaa jatkuvasti, mutta vähintään puolivuositain tavoitteita asettaen.
- Portfolio muodostuu jokaiselle omanlaiseksi riippuen oppilaasta ja hänen valitsemastaan opintopolusta.

- Opettajalla ja oppilaalla on vapaat kädet toteuttaa portfolion sisältöä parhaaksi katsomallaan tavalla.
- Instrumenttiopettaja vastaa siitä, että portfolioon kertyy instrumenttitaitoihin liittyvää aineistoa neljän tavoitealueen alle.
- Myös oppilaan muita opettajia (yhteismusisointi, mupe, valinnaiset) kannustetaan keräämään portfolioon materiaalia.
- Oppilasta kannustetaan tuottamaan portfolioon myös itsearviointia.

Oppilas saa perusopinnoista todistuksen, kun laskennallinen laajuus 800 tuntia on suoritettu. Siirtyminen perusopinnoista syventäviin opintoihin tapahtuu yksilöllisesti ja joustavasti siten, että esimerkiksi yhteismusisoinnissa tai valinnaisissa opinnoissa sama opintojakso voi sisältyä perusopintoihin tai syventäviin opintoihin riippuen siitä onko perusopintojen laskennallinen laajuus jo täyttynyt.

Perusopintojen todistukseen koostetaan sanallinen arvio oppilaan edistymisestä ja osaamisen kehittymisestä portfolioon kertyneiden arviointien pohjalta. Arvioinnissa painotetaan oppilaan oppimisen vahvuuksia suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

SYVENTÄVÄT OPINNOT

Syventävien opintojen tavoitteet

Syventävien opintojen tarkoituksena on taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opintomahdollisuuksien laajentaminen tai painottaminen. Laajan oppimäärän syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö.

Tavoitteena on, että oppilas edelleen kehittää musiikillista osaamistaan, iloitsee oppimisestaan, jatkaa taitojen tavoitteellista harjoittelua ja osaamisensa pitkäjänteistä kehittämistä. Opetus ohjaa oppilasta itsenäiseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn. Oppilas pystyy soveltamaan oppimiaan taitoja oman musiikillisen suuntautumisensa mukaisesti ja laajemmin omassa elämässään. Opintojen lähtökohtana ovat oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet.

Opintojen keskeisinä sisältöinä ovat oppilaan musiikillisten ilmaisukeinojen monipuolinen kehittäminen henkilökohtaisessa ohjauksessa, ohjelmiston laajentaminen sekä erilaisissa musiikillisissa kokoonpanoissa tarvittavien musisointi- ja yhteistyötaitojen edistäminen. Opintoihin sisältyy myös musiikin hahmotustaitojen, kulttuurisen ymmärryksen ja luovan ajattelun monipuolista kehittämistä. Syventävissä opinnoissa oppilaalla on mahdollisuus valita oma polkunsa kuudesta eri opintokokonaisuudesta omien tavoitteidensa mukaisesti.

Kaikki syventävien opintojen opintokokonaisuudet ja opintopolut (esitelty myöhemmin opetussuunnitelmassa) sisältävät kaikki neljä syventävien opintojen tavoitealuetta. Yksittäinen opintojakso voi sisältää tavoitteita eri tavoitealueelta.

1) Esittäminen ja ilmaiseminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta syventämään musiikillista ilmaisuaan
- kannustaa oppilasta kehittämään edelleen musiikin tulkintaan ja esittämiseen tarvittavia taitoja valitsemiensa painopisteiden mukaisesti
- rohkaista oppilasta käyttämään musiikkia monipuolisesti ilmaisun välineenä
- ohjata oppilasta soveltamaan omassa ilmaisussaan myös muiden taiteenalojen ilmaisukeinoja

2) Oppimaan oppiminen ja harjoittelu

Opetuksen tavoitteena on

- auttaa oppilasta asettamaan tavoitteita opiskelulle ja suuntaamaan omaa oppimistaan
- opastaa oppilasta arvioimaan edistymistään ja nauttimaan osaamisestaan
- ohjata oppilasta harjoittelemaan taitoja kehittävää ohjelmistoa sekä itsenäisesti että ryhmän jäsenenä
- ohjata oppilasta huolehtimaan fyysisestä toimintakyvystään sekä ergonomiasta ja kuulonsuojelusta musisoidessaan

3) Kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen

Opetuksen tavoitteena on

- ohjata oppilasta kuuntelemaan ja kehittämään musisointiaan sekä solistina että ryhmän jäsenenä
- ohjata oppilasta tarkastelemaan soivaa ja nuotinnettua musiikkia monipuolisesti eri näkökulmista
- ohjata oppilasta hahmottamaan musiikin rakenteita ja lainalaisuuksia
- ohjata oppilasta hyödyntämään kuuntelu- ja hahmotustaitojaan sekä musiikin historian tuntemustaan musikkoutensa kehittämisessä

4) Säveltäminen ja improvisointi

Opetuksen tavoitteena on

- kannustaa oppilasta toteuttamaan teoksissa improvisoituja ja itse sovitettuja osuuksia ja säveltämään omaa musiikkia
- rohkaista oppilasta hyödyntämään musiikkiteknologian mahdollisuuksia ja työvälineitä

Syventävien opintojen opintokokonaisuudet, niiden sisällöt, rakenne ja laajuus

Syventävissä opinnoissa oppilaalla on mahdollisuus valita oma opintokokonaisuutensa omien tavoitteidensa mukaisesti kuudesta erilaisesta opintokokonaisuudesta. Kaikkiin opintokokonaisuuksiin sisältyy instrumentti-, yhteismusisointi- ja mupe-opintoja sekä valinnaisaineita. Syventävien opintojen opintokokonaisuudet Vantaan musiikkiopistossa ovat:

- solistinen instrumentti -opintokokonaisuus
- kaksi instrumenttia -opintokokonaisuus
- yhteismusisointi-opintokokonaisuus
- sävellys ja sovitus -opintokokonaisuus
- musiikkiteatteri-opintokokonaisuus
- musiikkiteknologia-opintokokonaisuus

Lisäksi oppilas voi valita opintopolkunsa jokaisen opintokokonaisuuden sisällä (paitsi yhteismusisointi-opintokokonaisuudessa). Opintopolut eroavat toisistaan siten, että toisen polun sisällöissä painottuvat musiikin perusteiden opinnot, toisessa valinnaisuus. Mupe-painotteiset opinnot on koottu siten, että ne suoritettuaan oppilaalla on mahdollisuus hakeutua musiikkialan ammattiopintoihin. Yhtä lailla mupe-painotteiset opinnot voi valita oppilas, joka haluaa syventää mupe-osaamistaan tavoitteenaan elinikäinen harrastus. Valinnaisuuspainotteiset opinnot on puolestaan koottu siten, että oppilaalla on laajempi ja monipuolisempi valinnaisuuden mahdollisuus.

Kukin syventävien opintojen opintokokonaisuus ja opintopolku on laskennalliselta laajuudeltaan 500 tuntia. Opintopolut eroavat toisistaan sisällöllisesti ja rakenteellisesti, eri opintojaksojen laajuuksien sekä valinnaisuuden mahdollisuuden osalta. Esitellyt laajuudet ovat laskennallisia minimituntimääriä, joilla laajan oppimäärän syventävät opinnot tulevat suoritetuiksi. Laskennalliset tuntimäärät on laskettu 3–4 vuoden opintoajan mukaan.

Opintokokonaisuuksien rakenteelliset laajuudet² opintojaksoineen ja opintopolkuineen ovat:

Solistinen instrumentti -opintokokonaisuus

Opintojaksot	Tuntimäärä (mupe-painotus)	Tuntimäärä (valinnaisuus)
Instrumenttitaidot ja yhteismusisointi	255	255
Mupe	210	93
Valinnaiset	35	152
Yhteensä	500	500

² Musiikkiteatteri- ja musiikkiteknologia -opintokokonaisuudet käynnistetään Vantaan musiikkiopistossa vasta uuden opetussuunnitelman kolmen vuoden siirtymäajan aikana. Tässä esitetyt laskennalliset laajuudet ovat tämän hetkisiä arvioita laskennallisista tuntimääristä.

Kaksi instrumenttia -opintokokonaisuus

Opintojaksot	Tuntimäärä (mupe-painotus)	Tuntimäärä (valinnaisuus)
Instrumenttitaidot ja yhteismusisointi	255	255
Mupe	210	93
Valinnaiset	35	152
Yhteensä	500	500

Yhteismusisointi -opintokokonaisuus

Opintojaksot	Tuntimäärä
Instrumenttitaidot ja yhteismusisointi	372
Mupe	93
Valinnaiset	35
Yhteensä	500

Sävellys ja sovitus -opintokokonaisuus

Opintojaksot	Tuntimäärä (mupe-painotus)	Tuntimäärä (valinnaisuus)
Sävellys	175	140
Instrumenttitaidot ja yhteismusisointi	127	127
Musiikinhistoria ja tyyliharjoitteet	70	70
Soitinoppi	23	23
Mupe	70	70
Valinnaiset	35	70
Yhteensä	500	500

Musiikkiteatteri -opintokokonaisuus

Opintojaksot	Tuntimäärä (mupe-painotus)	Tuntimäärä (valinnaisuus)
Instrumenttitaidot ja musiikkiteatteri	255	255
Mupe	210	93
Valinnaiset	35	152
Yhteensä	500	500

Musiikkiteknologia -opintokokonaisuus

Opintojaksot	Tuntimäärä (mupe-painotus)	Tuntimäärä (valinnaisuus)
Instrumenttitaidot ja yhteismusisointi	127	127
Mupe	210	93
Musiikkiteknologia	140	140
Valinnaiset	23	140
Yhteensä	500	500

Syventävien opintojen lopputyö

Syventävien opintojen aikana oppilas suunnittelee ja valmistaa musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan lopputyön, joka sisältää soivan osuuden sekä työskentelypäiväkirjan. Oppilas asettaa lopputyön tavoitteet ja päättää lopputyön toteutustavan yhteistyössä lopputyötä ohjaavan opettajansa kanssa oppilaitoksen opetustarjonnan sekä valitsemansa opintopolun pohjalta. Oppilaan opintopolku ja valinnaiset opintojaksot suunnitellaan tukemaan lopputyön toteuttamista.

Soiva osuus

- Soiva osuus voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, jonka kesto on vähintään 20 minuuttia, äänite, muu tallennettu materiaali tai se voi olla osa laajempaa monitaiteellista kokonaisuutta. Jos kyseessä on sävellys, tallenteen voi korvata osittain sävellysten nuoteilla.
- Soivan osuuden voi suunnitella ja toteuttaa yksin, parin kanssa tai ryhmässä.
- Valmiin tuotoksen laajuus riippuu oppilaan valitsemasta opintopolusta ja valinnaisista opintojaksoista: esimerkiksi sävellysprojehtin soiva osuus voi olla kestoaltaan valmiin soivan materiaalin esittämiseen painottuvaa projektia suppeampi.

Työskentelypäiväkirja

- Työskentelypäiväkirjan tulisi sisältää itsearviointia omasta musiikillisesta edistymisestä sekä kehittymisestä syventävien opintojen aikana.
- Työskentelypäiväkirjan voi toteuttaa musiikillisena omaelämäkertana, joka voi lisäksi sisältää lopputyötä tukevia ja havainnollistavia kirjoitelmia sekä muuta materiaalia.
- Oppilas voi kuvata työskentelypäiväkirjassa myös lopputyön soivan osuuden valmistumisprosessia sekä arvioida valmista tuotosta.
- Työskentelypäiväkirjan itsearviointia tulee tehdä suhteessa syventävien opintojen tavoitealueisiin: esittäminen ja ilmaiseminen, oppimaan oppiminen ja harjoittelu, kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen sekä säveltäminen ja improvisointi.
- Työskentelypäiväkirja on aina henkilökohtainen, eikä sitä voi tehdä parin tai ryhmän kanssa, vaikka siinä tuleekin arvioida myös mahdollista yhdessä toteutettua soivaa osuutta.

Syventävien opintojen soivan osuuden ja työskentelypäiväkirjan valmistumisen jälkeen oppilas käy palautekeskustelun yhdessä lopputyötä ohjanneen opettajan, prosessia seuranneen opettajan sekä yhden muun opettajan kanssa. Arviointikeskustelusta laaditaan kirjallinen palaute ja se sisältää oppilaan itsearvioinnin.

ARVIOINTI VANTAAN MUSIIKKIOPISTOSSA

ARVIOINNIN TEHTÄVÄ

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppilaan musiikkiopintojen edistymistä ja ohjata oppilaan oppimista. Myönteisessä hengessä annettava ohjaava palaute on olennainen osa musiikin oppimisprosessia ja opettamista. Arviointi jäsentää opettajan ja oppilaan yhteistä työskentelyä. Arvioinnin tarkoitus on ohjata oppilasta omien tavoitteiden asettamiseen, oppimisprosessin ymmärtämiseen ja tukea häntä tavoitteiden saavuttamisessa. Ohjaavan palautteen tarkoitus on myös kehittää oppilaan edellytyksiä itse- ja vertaisarviointiin.

Oppilaan työskentelyä arvioidaan yksilöllisesti ja monipuolisesti. Arviointi on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävää. Arviointia tehtäessä huolehditaan, että se kohdistuu ainoastaan toimintaan ja tavoitellun oppimisen karttumiseen, ei oppilaan persoonaan, ominaisuuksiin tai arvoihin. Palautteen anto tähtää oppilaan myönteisen minäkuvan kehittymiseen sekä elinikäiseen, positiiviseen musiikkisuhteeseen.

ARVIOINTI OPINTOJEN AIKANA

Oppilaan oppimista ohjataan ja arvioidaan monipuolisesti oppimisprosessin eri vaiheissa. Arviointi ja sen pohjalta annettava jatkuva palaute on vuorovaikutteista ja edistää oppilaiden osallisuutta. Arvioinnin pääpaino on prosessin kannustavassa arvioinnissa niin, että oppilaalla on mahdollisuus hyödyntää saamansa palaute perusopinnot ja syventävät opinnot päättävien soivien osuuksien valmistelussa. Monipuoliseen jatkuvaan arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja, joita ovat esimerkiksi itsearviointi, vertaisarviointi, oman opettajan antama palaute sekä muiden opettajien antama palaute. Oppilaita rohkaistaan havainnoimaan omaa ja yhteistä työskentelyä sekä antamaan rakentavaa palautetta.

Oppilaan arviointi koko musiikin laajan oppimäärän opintojen aikana kohdistetaan erityisesti opetuksen tavoitealueisiin, jotka on kuvattu tarkemmin aiemmin tässä opetussuunnitelmassa:

- esittäminen ja ilmaiseminen
- oppimaan oppiminen ja harjoittelu
- kuunteleminen ja musiikin hahmottaminen
- säveltäminen ja improvisointi

Perusopinnoissa oppimisen arviointi painottuu jatkuvan palautteen antamiseen siten, että se edistää asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Oppilaan itsearviointitaitojen vahvistaminen tukee tätä tehtävää.

Syventävissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan oppilaan jo karttuneiden taitojen ja tietojen syvenemistä. Arviointi tukee ja ohjaa oppilasta valitsemaan valinnaisaineita kiinnostuksen kohteidensa mukaisesti. Arviointi tukee ja ohjaa myös oppilaan lopputyön rakentumista sekä lopputyölle asetettuja tavoitteita.

Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on mahdollisuus sähköisen oppilashallintojärjestelmän kautta seurata jatkuvasti oppilaan arviointia ja edistymistä sekä hänen suorittamiaan opintokokonaisuuksia. Oppilaan ja huoltajan on myös mahdollista itse tuottaa järjestelmään itsearviointia ja kuvauksia opinnoista.

OPPIMÄÄRÄN KOKONAISARVIOINTI

Arviointi perusopintojen päättyessä

Perusopintojen päättyessä oppilas saa todistuksen suoritetuista perusopinnoista. Siinä annetaan sanallinen arvio oppilaan edistymisestä ja osaamisen kehittymisestä perusopintojen aikana. Sanallisessa arvioinnissa painotetaan oppilaan oppimisen vahvuuksia suhteessa perusopinnoille asetettuihin tavoitealueisiin.

Perusopintojen arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin asioihin:

- perusopinnoille asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen
- soivat osuudet ovat oppilaan vahvuuksia esiin tuovia kokonaisuuksia, joissa musiikilliset ja tekniset taidot esitellään tason mukaisesti
- portfolioon on koostettu monipuolista materiaalia oppilaan henkilökohtaisesta opintopolusta

Perusopintojen todistuksen voi saada, kun:

- perusopintoihin sisältyvät opinnot (800 h) on suoritettu
- soivat osuudet osoittavat asetettuihin tavoitteisiin perustuvaa musiikillista ja teknistä osaamista
- portfolioon on koostettu monipuolista materiaalia oppilaan henkilökohtaisesta opintopolusta

Arviointi syventävien opintojen päättyessä

Syventävien opintojen päättyessä oppilas saa musiikin laajan oppimäärän päättötodistuksen, joka sisältää merkinnät kaikista hänen suorittamistaan perus- ja syventävistä opinnoista (1300 h). Arvioinnin lähtökohtana ovat oppilaan suorittamat musiikin laajan oppimäärän mukaiset opinnot. Päättötodistukseen merkitään sanallinen arvio oppilaan suorittamasta laajasta oppimäärästä. Sanallinen arvio kuvaa oppilaan edistymistä ja hänen saavuttamaansa osaamista suhteessa tavoitteisiin. Sanallisessa arviossa painotetaan oppilaan oppimisen ja osaamisen vahvuuksia.

Lopputyö arvioidaan osana syventäviä opintoja. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon lopputyölle asetetut tavoitteet. Lopputyön sanallinen palaute kommentoi oppilaan vahvuuksia. Arviointi on sanallista arviota siitä, miten asetetut tavoitteet on saavutettu sekä opettajan arvioita työstä neljän aiemmin määritellyn tavoitealueen näkökulmasta.

Lopputyön arvioinnissa kiinnitetään huomiota seuraaviin asioihin:

- soiva osuus on oppilaan vahvuuksia esiin tuova eheä taiteellinen kokonaisuus
- henkilökohtaisen opintopolun ja lopputyön prosessin kuvaaminen työskentelypäiväkirjassa
- musiikillinen osaaminen
- lopputyölle asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen
- itsearviointi

Lopputyö on hyväksytty, kun:

- soiva osuus on oppilaan vahvuuksia esiin tuova taiteellinen kokonaisuus
- henkilökohtaisen opintopolun ja lopputyön prosessi on kuvattu työskentelypäiväkirjassa
- lopputyö osoittaa asetettuihin tavoitteisiin perustuvaa musiikillista osaamista
- lopputyö täyttää sille asetetut muut tavoitteet
- itsearvioinnista välittyy työskentelyn tavoitteellisuus ja kyky arvioida omaa suoritusta

OSAAMISEN TUNNUSTAMINEN JA OPINTOJEN HYVÄKSILUKEMINEN

Oppilaalla on oikeus saada opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä vastaavat aikaisemmin suorittamansa opinnot tai muutoin hankittu osaaminen arvioiduksi ja tunnustetuksi. Osaamisen tunnustaminen tehdään perustuen selvityksiin oppilaan opinnoista tai näyttöihin osaamisesta sekä suhteessa kunkin hyväksiluettavan opintokokonaisuuden tavoitteisiin ja sisältöihin. Myös oppilaan siirtyessä opiskelemaan oppimäärästä toiseen osaamisen tunnustamisessa ja opintojen hyväksilukemisessa menetellään, kuten edellä on kuvattu.

TODISTUKSET JA NIIHIN MERKITTÄVÄT TIEDOT

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus

Oppilaalle annetaan taiteenalan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi

- oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot – kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- sanallinen arvio oppilaan suorittamista taiteenalan laajan oppimäärän perusopinnoista
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- jos koulutusta järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla, merkitään todistukseen ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman
- kunnan omalla päätöksellään järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus voi sisältää liitteitä.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus

Oppilaalle annetaan taiteenalan taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajaan oppimäärään sisältyvät perusopinnot ja syventävät opinnot.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- oppilaan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot – kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- oppilaan suorittamat laajan oppimäärän syventävät opinnot – kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus sekä syventäviin opintoihin sisältyvän laajan oppimäärän lopputyön aihe
- sanallinen arvio oppilaan suorittamasta taiteenalan laajasta oppimäärästä
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- jos koulutusta järjestetään opetus- ja kulttuuriministeriön luvalla, merkitään todistukseen ministeriön myöntämän koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä sekä päivämäärä, jolloin

koulutuksen järjestäjä on hyväksynyt taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman

- kunnan omalla päätöksellään järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus voi sisältää liitteitä.

Osallistumistodistus oppilaan suorittamista opinnoista

Oppilaalle annetaan pyydettyä osallistumistodistus suorittamistaan taiteenalan laajan oppimäärän opinnoista, jos opinnot keskeytyvät tai oppilas tarvitsee todistusta muusta syystä. Osallistumistodistus voi sisältää liitteitä.

OPINTOJEN YKSILÖLLISTÄMINEN

Musiikin laajan oppimäärän opintoja voidaan tarvittaessa yksilöllistää vastaamaan oppilaan opiskelu- ja oppimisedellytyksiä. Oppilaalle laaditaan tällöin henkilökohtainen opiskelusuunnitelma yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa.

Yksilöllistäminen voi tarkoittaa tavoitteiden, sisältöjen, opiskeluajan, opetuksen toteuttamistavan, tarvittavien tukitoimien ja arviointimenettelyn yksilöllistämistä. Yksilöllistäminen tehdään niin, että oppilas voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan. Mahdollisuudesta yksilöllistää oppimäärää annetaan tietoa huoltajille. Oppimäärää yksilöllistettäessä yhteisesti sovitut menettelyt dokumentoidaan.

OPPILAAXI OTTAMISEN PERIAATTEET

VARHAISIÄN MUSIIKKIKASVATUS

Oppilaat otetaan ryhmiin ilmoittautumisjärjestyksessä.

TAITEEN PERUSOPETUS (PERUS- JA SYVENTÄVÄT OPINNOT)

Oppilaat otetaan oppilaiksi musiikkiopistoon valintatestin tai soveltuvuusnäytteen perusteella. Soveltuvuusnäytteen antaminen on mahdollista esimerkiksi silloin, kun oppilas on jo opiskellut kyseisen soittimen soittoa VMO:n omissa soitinvalmennusryhmissä tai toisessa oppilaitoksessa.

Opiskelija voidaan hyväksyä Vantaan musiikkiopiston oppilaaksi suoralla siirrolla toisesta Suomen Musiikkioppilaitosten Liiton jäsenoppilaitoksesta, mikäli hänen kotipaikkansa on opintojen alkaessa Vantaa.

AVOIN OSASTO

Oppilaat otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä vapautuville oppilaspaikoille (soitin- ja opetuspistekohtaisesti). Yhteismusisointiin osallistuminen edellyttää joissakin tapauksissa soveltuvuusnäytettä.

YHTEISTYÖ HUOLTAJIEN KANSSA

Vantaan musiikkiopiston opettajat ja henkilökunta toimivat vuorovaikutuksessa oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Kodin ja huoltajien tuki ja sitoutuminen opintoihin on varsinkin opintojen alkuvaiheessa merkittävässä roolissa. Vuorovaikutus rakentuu aina keskinäiselle luottamukselle, oppilaan parhaaksi ja se edistää hyvän musiikkisuhteen syntymistä ja kehittymistä. Sopivin yhteistyön ja vuorovaikutuksen tapa muodostuu yksilöllisesti ja ryhmäkohtaisesti opettajien ja kodin välille. Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on mahdollisuus sähköisen oppilashallintojärjestelmän kautta seurata jatkuvasti oppilaan arviointia ja edistymistä sekä hänen suorittamiaan opintokokonaisuuksia ja opintojaksoja.

YHTEISTYÖ MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Vantaan musiikkiopisto toimii yhteistyössä eri tahojen kanssa sekä paikallisella, kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Yhteistyötahoja ovat muun muassa muut musiikkioppilaitokset, muut taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset, kulttuurilaitokset, peruskoulut, päiväkodit, aikuisopisto, vanhusten palvelukeskukset, muut Vantaan kaupungin sisäiset yhteistyötahot, seurakunnat, kolmannen sektorin toimijat sekä yksittäiset taiteilijat.

Yhteistyöllä ja eri yhteistyötahojen kanssa vahvistetaan myös taiteidenvälisyyttä ja tuodaan esiin musiikillisen toiminnan hyvinvointivaikutuksia toimimalla eri-ikäisten toimijoiden kanssa. Musiikkiopisto toimii hyvinvointia edistävänä osallistajana, yleisökasvattajana sekä tuottajana laajentaen musiikin saatavuutta toiminta-alueensa väestön keskuudessa. Musiikkiopisto järjestää konsertteja, musiikkitilaisuuksia, kulttuuritapahtumia ja leirejä sekä yksin että yhdessä vantaalaisten toimijoiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa ensisijaisesti pedagogisista lähtökohdista. Lisäksi musiikkiopisto tuottaa esityksiä Vantaan kaupungin sekä muiden

yhteistyötahojen tilaisuuksiin. Vantaan musiikkiopistolla on keskeinen rooli toiminta-alueensa musiikkikulttuurin vaikuttajana ja kehittäjänä.

TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN

Oppilaitoksen keskeinen kehittämisen väline on sisäinen arviointi. Oppilaitoksen toimintatapoja, tavoitteita ja visiota arvioidaan vuosittain. Arvokeskusteluissa pyritään ottamaan mahdollisimman hyvin huomioon opetushenkilöstön, muun henkilökunnan, oppilaiden, heidän vanhempiansa sekä eri sidosryhmien näkemykset. Toiminnan kehittämisessä huomioidaan yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset, musiikkikasvatuksen kehittymisen edellyttämät haasteet sekä lainsäädännön muutokset. Musiikkiopiston henkilökunta keskustelee vuosittain opetuksen tavoitteista ja painopistealueista, seuraa tavoitteiden toteutumista ja tekee tarvittaessa ehdotuksia opetussuunnitelman kehittämiseksi ja päivittämiseksi.